

Шута илме
.....
**ГРИПП ХЫССАН
ВАЙ ПУХМА**

Гриппа чирлесе ирттернё хыссан чылайашё вай-хал, аппетит, ёслес хавал чакнипе аптрать. Ку иммун тытәмё инфекципе кёрешсе вайсърланса юлнинчен килет. Чир хыссан лайахрах ура сине тәма сак рецептсем пулшассё. Вёсенчен хавара юрэхлисене суйласа илме пултаратяр. Сиплев курсё 2 эрне пулмалла.

◆ 5-шер апат кашакё типётнё мелиссана, хёрлөхен куракне /иван-чай/, пётнөке /мята/, каштан чечекне /пур пулсан/ хуташтармалла. Тин вёренё 1 литр шыва ямалла, 2 сехетрен сарэхтармалла. Кунне 2 хут суршар стакан ёсмелле.

◆ 1-ер апат кашакё вётетнё типё анас куракён /девясил/ тымарне тата шалан сырлине хуташтармалла. Тин вёренё 1 литр шыва ямалла, вайсър сулам сичне 10 минут тытмалла. Савата аша чёркесе 20 минут лартмалла. 1-ер апат кашакё типётнё сар сип утипе /зверобой/ матрушке /душица/ тата 2 чей кашакё типё хура чей заварки хушмалла. 1 сехетрен сарэхтармалла. Кун таршшөпе чей заварки вырәнне усă курса ёсмелле.

◆ 0,5-шар чей кашакё йуш кашманпа кишёр сёткенёсене, 1-ер чей кашакё пылпа лимон е шур сырли /клюква/ сёткенёсене хуташтармалла. Сивётмөшре упрмалла. Кунне 2 хут – ирхине тата кақхине – 1-ер апат кашакё ёсмелле.

◆ Ватам лимон суррине вёррисёр тата хуппипех, сичё шал ыхрана вётетмелле. Пёрле лайах пәтратмалла. Литр банкине ярса хёрринчене вёренё шыв хушмалла. Сивё тёттём вырәнта тавата кун лартмалла. Сивётмөшре упрмалла. Ирхине апатчен 30 минут маларах 1-ер апат кашакё ёсмелле.

Шута илме. Сак рецептсемпе организма сирёплетме усă курнă чухне хусканусем туни, урамра таташрах усалса сурени пёлтерөшлө.

**АВАС
ХУППИ
ЧАКАРАТЬ**

Диабетпа аптракансене юнри сахър шайне чакарма авас хуппи пулшаты. Унан витёмё 2-3 эрнеренех палърма пулшаты.

Хуппа суркунне, сёткен кузма пулсасан, пухса хатёрлемелле. 3 сантиметртан хулан мар самрак туратсене вётё вакламалла, тёттём вырәнта типётмелле, аш арманёпе авартмалла. 1 апат кашакё илсе сур литр сивё шыва ямалла, вёреме кёртмелле те вайсър сулам сичне 30 минут вёретмелле. Унтан савата аша чёркесе 3 сехет лартмалла. Сарэхтармалла, тёттём вырәнта упрмалла.

Шёвеке кунне 3 хут апатчен сур сехет маларах чёрөкшер стакан ёсмелле. 3 уйах сипленмелле. 2 эрне тәхтамалла та тепёр курс ирттермелле.

Елена Юркина Чăваш патшалăх университетчĕн медицина факультетĕнчен вунă сул каялла вёренсе тухнă. Унтанпа сывлăх сывлавёненче пуян опыт пухнă. Елена Николаевна – республикан юн илекен станцийёнчи клиника лаборатори диагностикакин тухтәрё, уйрам заведующийё. Ёштөшөсем вал хайён тивёсене пысак явалла пурнәсланине, ыттисемшён ыра төслөх пулнине палъртассё.

Сунас
.....
**СЫВЛАСА,
ТУМАЛТАСА, СЁРСЕ**

+ Кақсерен төлкөшсе таракан йётөн пусман е йётөн вёррин тётёмне сәмсапа сывла-сывла илмелле.

+ Сырлан /облепиха/ е эвкалипт савёпе ингалаци тумалла. Сёрулмине хуппипех пёсөрмелле, шывне тәкмалла, сёрулмине тумелле. Вёри нимёр сине темице тумлам су тумлатмалла, унран сёкленекен пәспа сывламалла.

+ Кақхине ура кёлисене талкәшпех йод сёрмелле, сәм чәлха тәхәнса сыварма вьртмалла.

+ Вёреме сивённө кашт шыва мумиё ярса ирёлтермелле, шёвек хура кофе төслө пултәр. Мамак вёслө патаксене е вёсене мамәкла чёркенё шәрпәксене мумиё шёвекөнче йөпетсе сәмса шәтәкёсене таран мар чикмелле, пуса хысәлалла ярса 15 минут вьртмалла. Шәрпәксене кәларса илмелле. Процедура кунне 3 хутран кая мар тумалла.

Кашни төслөхрех 4-5 кун, сывлăх лайахланичене, сипленмелле.

**ТИПСЕН
ИЛМЕЛЛЕ**

Тимре /стригущий лишай/ тертленерсен халәх рецептөсем сипленме пулшассё.

● Чёрё кулстан 2-3 сүлсине вётетмелле, хаймапа хуташтармалла, сиенленнө үте сурө сийпе сёрмелле. Бинтпа сыхмалла мар. Лайах типсе ситсен хуташа илмелле. Шывпа сумалла мар! Процедура кунне 2-3 хут тумалла. Курс – сывлăх лайахланичен.

● Пысак мар кашманпа пёсөрмелле, теркәпа хырмалла. 1 апат кашакё пылпа хуташтармалла. Сак маца тимрепе сиенленнө үте таләкра 2-3 хут сёрмелле.

● Сиенленнө үте кунне 10-15 хут шур сырлин /клюква/ сёткенёпе сәтәрмалла.

● 1 апат кашакё хуратул кёрпине 2 стакан шывра пёсөрмелле. Пәчәртаса шёвекне юхтарнә пәтта сиенленнө үт сине хумалла. Типсен илмелле. Процедура кунне темице хут тумалла.

ВИТАМИН ЧЕЙЁ

Сак чей юн тымарёсене тасатма пулшаты. 2 апат кашакё хыр ләссине /вакламалла мар/ тата 2 апат кашакё сухан хуппине хуташтармалла. Кақхине термоса тин вёренё сур литр шыв, ләсәпа сухан хуппин хуташё, апельсинан типё хуппине 3-4 касак ямалла. Термоса 2 минут усă тытмалла, унтан хупмалла. Сёр қаса лартмалла.

Ирхине выс хырамла, апатчен 30 минут маларах, 1 стакан шёвеке 1 чей кашакё пыл тата лимон касакё хушса ёсмелле.

Массаю
.....
**ПЁР-ПЁРИНПЕ
СЫХАННА**

Рефлексотерапевтсем сирёплетнө тәрәх – аләсен кашни пурни шалти пёр-пёр органпа сыханнә. Саванпа пурнесене массаж тунă чухне организм ёсне шалтан йёркелетпёр.

Сак массажа кақхине, алла сулла крем сёрнө чухне, тусан лайахрах. Процедура вәхәтөнче алә тупанне аялалла савармалла, массажа кача пурнерен пусласа майёпен пус пурне патнелле куқса пымалла. Тепёр алан пус пурнипе тата шёвёр пурнипе кашни пурнене 3-5-шер минут лутаркамалла.

Пурнесем шалти хәш органсемпе тата тытамсемпе сыхәнса тәрассё-ха?

Кача пурнене массаж туни нервсем, әс-тан ывәнсан усәллә, чөре ёсне лайахлатма пулшаты. Сак пурнене кашни кун сәтәрсан тата чөрне кәкё төлөнчи пәнча пусарсан вәрах вар хытнинчен хәтәлма пулаты.

Ятсәр пурнене массаж туни пёвөре лайахрах ёслеттерет.

Вата пурнене пыршәләх ёсё пәсәлсан, юн пусәмё үссен, юн саврәнәшне лайахлатма массаж тума сөнеçсё.

Шёвёр пурнене массаж туни вар-хырам органөсемшөн усәллә. Чөрне кәкё төлөнчи пәнча пусарсан шал ыратни иртет.

Пус пурнене массаж тусан пус мими лайахрах ёслет, үслөк сөмселет. Чөрне кәкё төлөнчи пәнча витерни уйрамах лайах пулшаты.

САНТАМАК

кәнтәрла сёрле			
11.03	+	3	- 5
12.03	+	3	- 2
13.03	+	4	- 4
14.03	+	4	- 5
15.03	+	3	- 6
16.03	+	2	- 6
17.03	+	3	- 5

ХИСЕПЛӘ ТӘВАНӘМӘРСЕМ!

"Хыпар" Издательство сурчён хақат-журналне 2015 сүлән 2-мөш сурринче илсе тәмәшкән сурәнма ан манәр. Юратнә кәларәмсем сире пурнәса пуянлатма пулшөс. Сәмах май, мартан 14-мөшөнче "Сывлăх" хақат 17 сүл тултараты. Унан тусёсене паллә кунпа саламлатпәр, малашне те пёрлех пуласса шанатпәр!

Ан сиенле

МАЛТАНЛАХА КĀНА ПУЛАШАССĔ

Юн пусăмĕ ўсни /гипертони/ аптратсан мĕн тумалла -ха? З. Пащенко терапевт ҫапла сĕнет.

Ытлаши виҫе

Тулли кĕлеткеллĕ ҫынсем гипертоние йĕркеллĕ виҫеллĕ ҫынсенчен 3-4 хут тĕтешре аптраҫҫĕ. Начарланни юн пусăмне чакарма, ҫылай чухне йĕркене кĕртме пулăшар. Ҫавăнпа гипертоние кĕрешмелли малтанхи утам – сахал калориллĕ диетăпа хускану. Тăвар кунне пĕр чĕптĕмрен ытла кирлĕ мар. Килте юн пусăмне виҫмелли лайăх тонометр пулмалла. Хăвара лайăх туйсан та кунне икĕ хут – ирхине тата каҫхине – юн пусăмне виҫмелле.

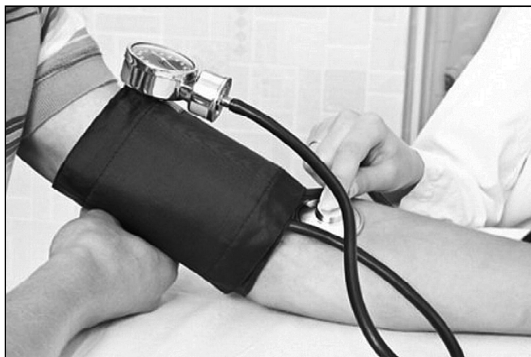
Эмелсĕр май ҫук

Гипертонирен яланлăхах хĕтлеме май ҫук. Сывлăха лайăхлатма кăна пулать, кунта халăх мелĕсемпе усă курни те кĕрет. Чир аталанса пынă май малтан пулăшнă сиплев те витĕм кўрейми пулать. Ку эмелсене те, курăксене те, хускану хĕнхĕрлĕксене те пырса тивет. Унсĕр пуҫне гипертони – каварлă чир, вĕл йывăрланса инфарктпа инсульт патне илсе ҫитерме пултарасть. Ҫавна май тĕп вырăнта тĕрĕс сипленни пулмалла. Чирĕн малтанхи тапхăрĕнче кăна курăксем юн пусăмне виҫене ҫывăх тыса тăма пулăшаҫҫĕ, каярахпа эмелсĕр май килмĕ.

Эмел ўснĕ юн пусăмне чакарма мар, вĕл хăпарса каясран сыхланма кирлĕ. Апа тухтар ҫырсан панă пек кашни кунах ёҫмелле. Эмелсенчен хăрани вырăнсĕр, хальхисем организмчен ҫылай сиенсĕртерех. Тĕп сиплеве пуянлатма халăх мелĕсемпе усă курсан лайăх. Сиплĕ курăксем эмелсен виҫине чакарма, юн пусăмне йĕркене кĕртме пулăшаҫҫĕ.

Сиплĕ ўсен-тăран

Сенкер чечек /синоха/, лачака тип курăкĕ /сушеница/, ҫĕре курăкĕ /пустырих/ лăплантарасҫĕ, хура пилешпе катăркас /боярышник/

ҫĕрепе юн тымарĕсен ёҫне лайăхлатаҫҫĕ. Ҫав вăхăтрах сенкер чечекпе лачака тип курăкĕ наркăмăшлă пулнине шута илмелле, ҫавăнпа усă курмалли виҫи пирки тухтарпа канашласан вырăнлă. Лăплантаракан ытти ўсен-тăран шĕвекĕсене ёҫме юрат. Кушак курăкĕн /валериана/, меллиса шĕвекĕсем, пион настойки стреса питĕ канăҫсĕр йышăнакан ҫынсене юн пусăмне йĕркене кĕртме пулăшаҫҫĕ. Эмел курăкĕсемпе уйрăм-мĕн мар, пĕрле те усă курма юрат, вĕсен пуххине шăк хăвалакан курăксем хушмалла кăна.

Ҫак рецепт усăллă. Юн пусăмне чакарма 1 стакан шур ҫырлине /клюква/ аш арманĕпе авăртмалла. 1 стакан пыл, ҫĕҫĕ вĕҫĕпе корица хушса пăтратмалла. Ирсерен шывпа сыпмасĕр 1-ер апат кашăкĕ ҫимелле.

Хăвăрт утса

Хăвăрт утни юн пусăмне виҫине йĕрекере тытма витĕмлĕ пулăшар. Анчах ку ёҫе майĕпен тытăмалла, хăвăртлăха пĕчĕкĕн хушса пымалла. Ҫĕре таппи /пульс/ минутра 130-150-ран ан ирттĕр. Утнă чухне сывлăш пўлĕннине, вай пĕтнине, ҫĕре тĕлĕнче канăҫсĕрлантарнине сиссенех чарăнса тăрар. Ҫак палласем йывăрлăха чакармаллине, сывлăх пирки тухтарпа канашламаллине асăрхаттарасҫĕ.

Ҫиел аптека

ЧЕЧЕКĔ КĀВАК ТĔСЛĔ

Пўсĕр курăкĕн /котовник кошачий/ ҫамрăк хунавĕсене июнь вĕҫĕнче–июль пуҫламăшĕнче пухса хатĕрлесĔ. Лупас айĕнче, аслăк синче е лайăх усăлтарса тăракан хуралтăра типĕтеҫĔ. Чĕртавара икĕ ҫул таран упрама юрат, кайран сиплĕхĕ пĕтет.

Ҫак курăка хăш чухне меллисапа пăтраштарасҫĕ. Пĕр евĕрлĕрех пек туйăнсан та вĕсен уйрăмлăхсем пур. Мелиссан акă чечекĕсем шурă, пўсĕр курăкĕн чечекĕсем кăвак тĕслĕ. Мелиссан ҫулҫисем ҫавракарах, пўсĕр курăкĕн тăрăхларах.

Сиплевре унăн препаратĕсемпе нерв тытăмĕ пăсăлсан, вар-хырам тракĕ чирлесен усă кураҫҫĕ. Вĕсем ҫавăн пекех тонуса ҫĕклекен, ыратнине ирттерекен витĕмпе палăрса тăрасҫĕ. Пўсĕр курăкĕн шĕвекĕ – паха антисептик, апа пĕчĕк сурана, ҫăпана сĕрсе сипленме пулать.

Нервсем пăсăлсан. 2 чей кашăкĕ типĕ чĕртавара тин вĕренĕ 1 стакан шыва ямалла. Савăта ҫĕтĕ хупса 45 минут лартмалла та сĕрхĕртмалла. Кунне 4 хут апатчен 20 минут маларах ҫуршар стакан ёҫмелле. Курс – сывлăх лайăхланичен.

Хырăмлăх сĕткенĕн йўҫкелĕхĕ пĕчĕк чухнехи гастрит, пуҫ ыратни, хырăмлăх хутлатни аптратсан. 1 десерт кашăкĕ вĕтетнĕ типĕ курăка термосри тин вĕренĕ 1 стакан шыва ямалла. 2 сехетрен сĕрхĕртмалла. Кунне 3 хут апатчен 30 минут маларах 1-ер апат кашăкĕ ёҫмелле. Курс – сывлăх лайăхланичен.

Стенокарди, истери, депресси терлентерсен. 2 чей кашăкĕ типĕ курăка термосри тин вĕренĕ 1,5 стакан шыва ямалла, 1 сехетрен сĕрхĕртмалла. Кунне 3 хут апатчен 30 минут маларах ҫуршар стакан ёҫмелле. Курс – сывлăх лайăхланичен.

Асăрханăр: пўсĕр курăкĕне ача кĕтекен хĕрарăмсене тата организмĕ йышăнман ҫынсене сипленме юрамасть.

АПЕЛЬСИНПА ЛИМОН

† Лăпланма пулăшакан шĕвекĕ ҫапла хатĕрлесĔ. 1 чей кашăкĕ меллиса курăкĕпе 1 чей кашăкĕ вĕтетнĕ апельсин хуппине хутăштармалла. Тин вĕренĕ 1 стакан шыва ямалла, савăта хуплăчапа ҫĕтĕ хупса 10 минут лартмалла. Сĕрхĕртмалла, 1 чей кашăкĕ аптека валериана настойки хушмалла. Кунне 2-3 хут 1-ер стакан ҫак чейе пылпа /апа шĕвекре ирĕлтермесĕр/ ёҫмелле.

† Гипертони чухне юн пусăмне чакарма лайăх ҫунă 2 апельсинпа 1 лимона вăррисĕр тата хуппипех аш арманĕпе авăртмалла. 500 грамм тўнĕ шур ҫырли /клюква/ тата вĕтĕ теркăпа хырнă 1 пуҫ ыхра, тутă кĕмелĕх пыл хушмалла. Ирхине тата каҫхине 1-ер апат кашăкĕ ҫимелле. Хутăш пĕтичченех сипленмелле. 10 кун тăхтанă хыҫҫан тепĕр курс ирттерме юрат.

Тĕлми пăсмасть

ҪўҫЕ БЕЛОК КИРЛĔ

Ҫўҫ сывă пултăр тесен апа лайăх пăхни кăна ҫителĕксĕр, тĕрĕс апатланни те пĕлтерĕшлĕ. Ҫўҫ 97 процент белокран тăрат, ҫавăнпа организмне вĕл питĕ кирлĕ.

Белок кăрка какайĕнче, пулăра, шалча пăрҫинче нумай. Тăварлă, пăрăслă апат ҫимесен лайăхрах. Ирхи апата ҫамарта хăпартмăшĕ е мюсли, кирек мĕнле пăтă ҫисен лайăх. кăнтăрлахи апата – кĕрпе яшки, ҫуллă мар какай е шывра пĕҫернĕ паҫа ҫимĕҫ. Кахал апатĕнче типĕтнĕ улма-ҫырла вырăнлă. Каҫхи апат ҫамал пултăр: шалча пăрҫин хутаҫĕнчен е пăрҫаран хатĕрлени.

ЫЛТĀН ХĔТĔРТЕТ

Канадари асчахсен тĕпчевĕсем кăтартса панă тăрăх – ылтăн капăрсем психики ҫирĕпех мар ҫынсене депрессие яма пултараҫҫĕ. Хаклă металл ўте перĕнсе нерв тытăмне пăлхатать, япаласен ылмашăнăвне вăрахлатать, вĕчĕрхенўлĕх туйăмне хĕтĕртет.

Асчахсем ылтăн капăрсене пачах пăрахăҫлама хушмаҫҫĕ, вĕсене каҫхине ҫывăрма выртас умĕн хывса хума сĕнеҫҫĕ. Эпилептиксен уйрăмах асăрхануллă пулмалла: хаклă металл йăлтăртавĕ вĕсене япăх витĕм кўрет, приступ пуҫарма пултарасть.

Цистит

ЧИЕН ҪАМРĀК ТУРАЧĔПЕ

Шăк хăмпи шыҫнине /цистит/ пула тула тĕтĕш хăваласан чиен ҫамрăк /султалакран ытларах мар/ турачĕ пулăшар. Апа 3-4 сантиметр тăршшĕ татаксем туса вакламалла. 2 апат кашăкĕ илсе амальенĕ кастрюле хумалла, ҫур литр шыв хушмалла. Вĕреме кĕртмелле те вайсĕр ҫулăм ҫинче 15 минут вĕретмелле. Шĕвеке тăватта пайламалла, пĕр кунра апат умĕн ёҫсе ямалла. Сиплев курсĕ – 2 уйăх.

Ванна кĕрсе сипленни витĕмлĕ. Ирхине пĕр ывăҫ чие туратне тин вĕренĕ 1 литр шыва ямалла, пиҫĕхтерсе лартмалла. Каҫхине шĕвеке тарăнрах савăта ямалла, чейникрен вĕри шыв хушмалла. Савăта ваннара вырнаҫтарса ун ҫине лармалла. Урасем ҫине кранран ҫĕтмалăх вĕри шыв юхтармалла. Ҫапла 20-30 минут ашăнса лармалла. Кашни каҫ сываличченех сипленмелле.

Авăсăн ҫамрăк хуппи усăллă. Апа ҫуркунне, ҫутă-симĕс тĕслĕ чухне, пухса типĕтмелле. 1 апат кашăкĕ вĕтетнĕ типĕ хуппа тин вĕренĕ 2 стакан шыва ямалла, шыв мунчинче 30 минут пиҫĕхтермелле. Сĕрхĕртсан малтанхи калăпашне ҫитерме вĕренĕ шыв хушмалла. Кунне 4 хут апат вăхăтĕнче 2-шер апат кашăкĕ ёҫмелле.

Ҫак шĕвексем стреса пула шăк чаракĕ пĕтсен те ыра витĕм кўресҫĕ.

Уҫалла

ХЫР ЙĔКЕЛĔ, АРМУТИ

Щит евĕрлĕ пар чирлĕ чухне ўсен-тăранпа усă курни эмелрен кая мар витĕм кўме пултарасть.

◆ Хырăн типĕтнĕ 20 йĕкелне тăрăхла 4 пай туса касмалла, 96 процентлă ҫур литр спирта ярса тĕттĕм вырăнта 21 кун лартмалла, сĕрхĕртмалла. Ирсерен выҫ хырăмла 1-ер апат кашăкĕ ёҫмелле. Ҫапла сипленнĕ вăхăтрах ҫĕрлене хирĕҫ настойкапа щит евĕрлĕ пар тĕлне компресс хумалла. Настойка пĕтичченех сипленмелле.

◆ Пилешĕн вĕтетнĕ 1 апат кашăкĕ типĕ чечекне тин вĕренĕ 1 стакан шыва ямалла, вайсĕр ҫулăм ҫинче 10 минут вĕретмелле. Ҫулăм ҫинчен илсен ҫур сехет лартмалла та сĕрхĕртмалла, малтанхи калăпашне ҫитерме вĕренĕ шыв хушмалла. Кунне 2-3 хут апатчен 20 минут маларах чĕрĕкшер стакан ёҫмелле. Сиплев курсĕ – 2 уйăх.

◆ Тĕвĕллĕ пĕрре-виҫĕ степень зобпа аптрасан шатра кĕпҫин /лапчатка серебристая/ 1 апат кашăкĕ вĕтетнĕ типĕ

курăкне 1 стакан шурă эреке ямалла, тĕттĕм вырăнта 2 эрне лартмалла, вăхăт-вăхăтпа силлесе илмелле, сĕрхĕртмалла. Кунне 3-4 хут апатчен 30 минут маларах 1-ер чей кашăкĕ настойкапа шывпа ёҫмелле. Ҫапла сипленнĕ вăхăтрах каҫхине ҫывăрма выртас умĕн мый ҫине компресс хумалла. Ун валли 2 апат кашăкĕ ирĕлтернĕ сысна аш ҫăвне тата 1 апат кашăкĕ ҫăнах пуличчен вĕтетнĕ шурă армутине /полюнь горькая/ хутăштармалла. Компресса 40 минут тытмалла. Сиплев курсĕ – 1,5 уйăх.

◆ Щит евĕрлĕ пар пысăклансан вăррине кăларнă лимонпа апельсин хуппипех теркăпа хырмалла, тутă кĕмелĕх сахăр хушмалла. Кунне 3 хут апатчен 2-3-шер апат кашăкĕ ҫимелле. Курс – 2-3 уйăх.

◆ Эндеми зобĕ чухне щит евĕрлĕ пар ҫителĕксĕр ёҫлесе кашни кун чĕрĕ хăяр ҫини ыра витĕм кўрет.

..... Мухтӑр канаши
.....

СЫВА ПУРНАС ЙЁРКИ – СЫХЛАХ НИКЕСЁ

Варикоз чирё – венӑсен клапанӑсен ситменлӑхне тата юн куҫасси пӑсӑлнине пула уран сиелти венисем сарӑлни. Ёслев ўсёмёнчи сынсем хушшинче ҫак чир юн тымарёсен чи анӑ сарӑлнӑ патологийё шутланать.

Чир мёнле сӑлтавсене пула аталанать?

Хальхи вӑхӑтра варикоз сӑлтавӑсен шутёнче апатлану, пурнас йёркин уйрӑмлӑхӑсем, гормонсен шайлашӑвё пӑсӑлнине сыханӑ пуламмем тёп ыранта тӑраҫҫё. Чир аталанӑвёнче самӑрлӑх тӑпи пысӑк. Ытларах чухне самӑрлӑх аталанасси сахал хусканулӑ пурнас йёркинчен тата тёрёс мар апатланнинчен килет. Рационра чёре пахча симёспе улма-ҫырла сахал пулнине ўсен-тӑран чёлкёмёсем ситмеҫҫё. Вёсем юн тымарёсен стенкисене сирёплетме, вар хытасран хӑтёленме пулашаҫҫё. Вар хытнине вара варикоз чирне аталанма витём кӑрет.

Ёслеве тёрёс мар йёркелени те чир патне илсе ситерме пултарать. Ёҫ кунён ытларах пайне ура ҫинче е ларса ирттерни венӑсен клапан аппараташён сиенлё. Йывӑр йӑтса ёҫлемелле пулсан та ҫаплах. Транспортпа инҫе сула тӑтӑшах тухмалла пулни те урари венӑсенче юна йёркеллё куҫма чӑрмантарать. Унсӑр пуҫне аялти ҫи-пуҫ тӑвӑр пулни те, ҫӑллё келеллё атӑ-пушмак тӑхӑн те ырри патне илсе ситермест. Варикоз иккёмёш е малалли ачисене кётекен хёрарӑмсене те, гормонсен шайлашӑвё пӑсӑлнине пуҫланӑ остеопороз, ревматоидлӑ артрит аптратакан сынсене те тапӑнма пултарать.

Варикоз мёнле палӑрать?

Ура туничи тата лаппинчи венӑсем кукарӑлаҫҫё тата мӑкарӑлса тухаҫҫё. Ку йывӑр ёҫленё хыҫҫӑн пушшех вӑйлӑ палӑрать. Час-часах венӑсем ҫамрӑклах сарӑлаҫҫё, хёрарӑмсене ҫак амак ача кётнё е ҫуратнӑ хыҫҫӑн тертлентерме пулать.

Малтанхи тапхӑрта варикоз паллисеме ыплашши усӑмлах мар, ура йывӑрланать кӑна. Ҫак вӑхӑтра хӑвӑрт ывӑнни, урасем тулса, хёртсе тӑни /уйрӑмах йывӑр ёҫленё хыҫҫӑн/ аптратаҫҫё. Урасем хушӑран тӑртанаҫҫё, венӑсем тёлёнче ырата-ырата илеҫҫё. Каҫенне паӑлчаксем, ура лаппин ҫулти пайё тӑртанаҫҫё, ир енне тӑртаннин йёрё те юлмась. Асӑннӑ тапхӑрта венӑсем мӑкарӑлни ку-

рӑнмасан та пултарать. Ҫавӑнпа мён те пулин канӑҫсарлантарнине сиссенех тухтӑр патне кайса сывлаха тёрёслеттерсен, вӑхӑтра сипленме пуҫласан ыранлӑ.

Варикоз чирё майёпен, хӑш чухне вуншар сул, аталанать. Кирлё пек е вӑхӑтра сипленмесен венӑсен ситменлӑхё аптрата тытӑнать. Ку "юн тымарёсен ҫӑлтӑрчӑкёсемпе" /сосудистые звездочки/ палӑрать. Капилляр сеткин лаптӑкё пысӑк мар пулсан та специалистпа канашлани пёлтерёшлӑ.

Ура венисем сарӑлни мёнле чирсемпе йывӑрланма пултарать?

Венӑсем варикозла сарӑлни кӑткӑсланӑран ёнтё хӑрушӑ чир шутланать. Тёрёс тата вӑхӑтра сипленмесен тромбоз тата тромбоблебит аталанаҫҫё, сарӑлнӑ венӑсенчен юн каять. Тромбоз – венӑсем талккӑшпех е пёр пайё тӑхала хупланса ларни – тата тромбоблебит тӑрук пуланаҫҫё. Урасем тёлёнмелле хӑвӑрт тӑртанаҫҫё, ҫӑтма ҫук ыратаҫҫё. Ут хёрелме е кӑвакарма пултарать. Тӑха /тромб/ татӑлса каяс пулсан вӑл юнпа ўпкесен юн тымарёсене лекет, хупласа хурса питё йывӑр чире – ўпке артерийён тромбоз-эмболине – аталантарать. Ҫак тёлёх чылай чухне вилёмпе вёҫленет. Варикоз чирё ҫапла йывӑрланнине туйсанах урасене ҫӑллелле ҫёкесе ыртмалла, васкавлӑ пулашу чёнмелле. Ура мышцисене хытарма, маҫ сёрме, ура ҫине пусма юрамасть.

Варикозран мёнле сиплеҫҫё?

Сиплеве мелё тата вӑхӑчё чир мёнле тапхӑрта пулнинчен к-

лет. Хирурги мелёпе тата консервативлӑ мелпе сиплеҫҫё. Тёпрен илсен, вёсемпе комплекслӑ усӑ кураҫҫё. Консервативлӑ мел эластик компрессиёнчен, эмел препаратёсенчен тата физиотерапирен тӑрать. Унпа чир пуҫламӑшёнче кӑна усӑ кураҫҫё. Хирурги сиплевён меслечёсем – склерозировани, лазер коагуляцийё, флебэктомия. Шупашкар хулин клиника центрёнче урари варикоз чирёнчен операци туса сиплесенёпе пысӑк опыт пухнӑ. Унта мёнле йышӑнни ҫинчен 44-57-93 телефонпа ыйтса пёлме пулать.

Урари венӑсем варикозла сарӑласран мёнле хӑтёленме пулать?

Профилактика никесё – сывӑ пурнас йёрки. Нумаи вӑхӑт тӑрса е ларса ёҫлемелле пулсан хускану ытларах кирлё: утмалла, чупмалла, велосипедпа ярӑнмалла, ишмелле, ёҫ ыранёнче ансат хӑнӑхтарусем тумалла.

Урасене час-часах ҫӑллелле хурса ыртмалла.

Кёлетке виҫи хушӑнасран асарханмалла.

Меллё атӑ-пушмак /кёли 4 сантиметртан ҫӑллёрех мар/ тӑхӑнмалла, кирлё пулсан ортопеди стельки хумалла.

Эстрогенсемпе, тёлёхрен, контрацептив препаратсемпе, усӑ курнӑ тата ача кётнё чухне хёрарӑмсен урасен венисене ультрасасӑ мелёпе тёрёслеттермелле.

Андрей МАЙРУКОВ, Шупашкар хулин клиника центрён хирургии уйрӑмён заведующийё.

..... Усӑ курма
.....

ЮНА ШЁВЕТЕКЕН КУРАКСЕМ

Гипертоние аптракансене юна шёветме кашни кун аспири е ҫакӑн евёр ытти эмел ёҫме сёнеҫҫё. Ку юн хытса ҫӑмаккланасран хӑтёленме кирлё. Ҫак ёҫех хӑш-пёр эмел курӑкё витёмлӑ пурнаслама пултарать.

Тупӑлха

Тупӑлха /таволга вязолистная, лабазник/ вӑррин тата чечекён экстрактёнче тӑхасем пулса каясран сыхланакан метилсалицилат пуррине палӑртнӑ.

Вётетнӑ 1 апат кашӑкё чечеке тин вёренё 1 стакан шыва ямалла, 30 минутран сӑрӑхтармалла. Кунне 3 хут апатчен 30 минут маларах стаканӑн пиллёмкёш пайне ёҫмелле. Сиплеве курсё – 2 эрне.

Йӑмра

Йӑмра /ива белая, ветла/ хуппинче организмра салицил йӑҫекне куҫакан салицин гликозит пур. Сӑмах май, чи малтан аспирина шапах йӑмра хуппипе усӑ курса хатёрленё, ҫавӑнпа ӑна "аспирин йывӑҫё" теҫҫё.

Вётетнӑ 1 чей кашӑкё хуппа тин вёренё 1 стакан шыва ямалла. Вӑйсӑр ҫулӑм ҫинче 5-7 минут тытмалла, илсен 30 минут лартмалла та сӑрӑхтармалла. Малтанхи калӑпӑшне ситерме вёренё шыв хушмалла. Кунне 3 хут апатчен 30 минут маларах стаканӑн виҫёмёш пайне ёҫмелле. Курс – 2 эрне.

Хӑлха ҫакки

Хӑлха ҫакки курӑкён /одуванчик/ ҫӑнӑх пуличчен вётетнӑ типё тымарне чей кашӑкён пиллёмкёш пайё чухлӑ илсе апат хыҫҫӑн шыва сыпса ёҫмелле. Курс – 1 уйӑх. Унтан пёр эрне тӑхтанӑ хыҫҫӑн тепёр курс ирттермелле.

Салицатсем ҫавӑн пекех хӑярта, кабачокра, дыньӑра, помидорта, хӑмла ҫырлинче, ҫёр ҫырлинче, чиере, черешньӑра, абрикосра, апельсинра, шур ҫырлинче, типётнӑ хура сливӑра, иҫёмре, финикра, пылра пур. Ҫавӑнпа чёрепе юн тымарёсен чирёсемпе аптрасан вёсене рациона кёртмелле.

Юн кёвелеслӑх пысӑк пулсан сивёлле юхтарнӑ йётён ҫӑвё, олива ҫӑвё, пулӑ ҫӑвё, ҫуллӑ тинёс пулли, ыхра, пуслӑ сухан, йӑҫё шӑккалат, какао, импёр, инжир пулашаҫҫё.

..... Ыйты - хурав
.....

СИМЁС ЧЕЙ ҪИНЧЕН – ТЁПЛАЁНРЕХ

Симёс чей сывлӑхшӑн питё усӑллӑ теҫҫё. Ӑна хӑсан ёҫсен лайӑхрах? Вӑл юн пусӑмне ҫӑнах хӑпартать-и? Ҫак чей ҫинчен тёлёнрех ӑнлантарса парсан аванчӑ.

А. КИРИЛЛОВ, Вӑрмар районё.

Чи малтанах симёс чей тунса ҫёклекен витёмпе палӑрса тӑрать. Вӑл организмра кофён те лайӑхрах вӑратать. Кӑмӑла ҫёклет, тёп нерв тытӑмне ыра витём кӑрет. Ҫак чей хӑсан усӑллӑ пулни ҫинчен тёлёнрех каласа парар-ха.

• Чакса кайнӑ юн пусӑмне хӑпартать.

• Мигреньрен хӑтарма пултарать. Чёрепе юн тымарёсен тытӑмёшён лайӑх.

• Симёс чей диабетран хӑтёленме пулашӑть, мёншён тесен вӑл юнри сахӑр шайне йёркелет.

• Юн тымарёсене витём кӑнё май варикозпа кёрешнӑ чухне питё усӑллӑ.

• Ут тӑртаннине ирттерет.

• Симёс чей катаракта

пуҫланасран сыхлать тесе сирёплетёҫҫё.

• Усал шыҫса хирёҫле витёмпе палӑрса тӑрать. Кулен симёс чей ёҫни онкологи чирёсенчен хӑтёленме пулашӑть.

• Ҫак чейпе стоматологире те усӑ кураҫҫё. Вӑл шӑл туни-сене шыҫма памасть.

• Шӑна пӑсӑлсан та усӑллӑ. Иммунигетта лайӑхлатать.

• Чейпе косметологире те усӑ кураҫҫё, унпа пӑрлешкешатра тухсан пите сӑтӑраҫҫё.

• Ҫӑҫе симёс чейпе чӑхесен вӑл сирёплетет, хӑвӑртрах ўсет, ҫемҫелет.

• Начарланмалли диетӑра та симёс чей палӑ ыран йышӑнать, мёншён тесен ҫусене лайӑх ирёлтерет.

ПЁР ЧЁПТЁМ МАТРУШКЕ

Кӑмӑл пусӑрӑнсах ситни /депресси/ аптратсан матрушке /душица/ ҫӑмӑллӑх кӑрӑ. Пысӑк чёптём типё курака тин вёренё 1 стакан шыва ярса 20 минут лартмалла, сӑрӑхтармалла. Кунне 3 хут апатчен ҫур сехет маларах чей пек ёҫмелле.

Усӑ курнӑ сынсем сирёплетнӑ тӑрӑх – матрушке чейё алӑ чётренинчен те пулашӑть. Ӑна виҫё султан кая мар ёҫсе пурӑнмалла.

Шута илме: матрушке препаратёсемпе ача кётекен хёрарӑмсен, аллергии, хырамлӑхпа вуник пумаӑклӑ пыршӑ язвипе, хырамлӑх сёткенён йӑҫеклӑхё пысӑк чухнехи гастритпа, гипертоние аптракансен сипленме юрамасть.

ПЁҪЕРНЁ ҪАРАК

Поодагра вёрёлсен ҫарак ыра витём кӑрет. Ҫарака пёҪермелле, тӑмелле, нимёрне ыратакан сыпӑсем ҫине хумалла. Полиэтиленпа витмелле, сыхӑпа сирёплетмелле. Компреса кунне 3 хут ҫённипе улаштармалла. Шыҫнипе ыратни хӑвӑрт иртеҫҫё.

Сиплеве ҫапах та малалла тӑсмалла. Кунне пёрре ҫёрлене хирёҫ компресс хурса тата 10 кун сипленмелле. Тухтӑр ҫырса панӑ эмелсене те ёҫмелле.

Подагра вёрёлсен ҫарак ыра витём кӑрет. Ҫарака пёҪермелле, тӑмелле, нимёрне ыратакан сыпӑсем ҫине хумалла. Полиэтиленпа витмелле, сыхӑпа сирёплетмелле. Компреса кунне 3 хут ҫённипе улаштармалла. Шыҫнипе ыратни хӑвӑрт иртеҫҫё.

Мелӗ чылай

ХИМИСӖРЕХ ҪУТАТМА ПУЛАТЬ

Ҫӗсе химипе усӑ курмасӑрах, килти мелсем-пех ҫутатма пулат. Темисе маска рецепчӗпе паллаштаратпӑр.

Эмел курӑкӗпе

Эмел курӑкӗн /ромашка аптечная/ типӗтнӗ чечекӗнчен хура тӗслӗ сӑрланӑ ҫӗсе те ҫутатма пултаракан маска хатӗрлеме пулат. 100 грамм чечек тин вӗренӗ 300 миллилитр шыва ярса 30 минут лартмалла, лайӑх сӑрӑхтармалла. 30 процентлӑ водород перекиҫӗ 50 миллилитр хушса пӑтратмалла. Пулнӑ хутӑша ҫӗсе талкӑш-пех лайӑх сӗрмелле, полиэтилен калпак тӑхӑнмалла е пуҫа пленкӑпа чӗркемелле. 30-40 минутран шампуньпе ҫуса тасатмалла.

Бӗлтрен хушса

Тин вӗренӗ 1 литр шыва 1 апат кашӑкӗ эмел курӑкӗн чечекӗ тата 1 апат кашӑкӗ вӗлтрен ҫулси ярса 30 минут пиҫӗхтермелле, сӑрӑхтармалла. Ҫӗсе ҫак шӗвекпе йӗпетмелле, лайӑх чӗркесе 15-20 минут тытмалла. Унтан ҫӗсе эмел курӑкӗн чечекӗн тата шыв хутӑшӗпе /1 пай чечек 1 пай шывпа хутӑштармалла/ лачкамалла. Тепӗр сехетрен эмел курӑкӗн шывӗпе /тин вӗренӗ 200 миллилитр шыва 2 апат кашӑкӗ чечек ярса 20 минут лартмалла, сӑрӑхтармалла/ чӗхемелле.

Глицеринпа

Ку маска ҫӗсе кӑштах ҫутатать. 150 грамм эмел курӑкӗн чечекне тин вӗренӗ 1 стакан шыва

ямалла, 2 сехетрен сӑрӑхтармалла. Шӗвекке 60 грамм глицерин ямалла. Ҫӗсе лачкаса сӗрмелле. Пуҫа пленкӑпа чӗркесе 30-40 минут тытмалла. Ҫуса тасатмалла.

Пыл кӑна

Пыл кӑна кирлӗ. Ӑна ҫуса тасатнӑ тата кӑштах типӗтнӗ ҫӗсе сӗрмелле, пленкӑпа витмелле, калпак тӑхӑнмалла. 8-10 сехетрен ҫуса тасатмалла.

Ҫутӑ пайӑркасем

Ҫӗсе мелировани тунӑ чухнехи пек ҫутатма 50 миллилитр лимон сӗткенне 150 миллилитр шыва ярса пӑтратмалла. Ҫак шӗвекпе ҫунӑ ҫӗсе чӗхемелле, хӗвел ҫинче типӗтмелле. Ҫӗс кӑштах ҫуталать, йӑлтӑртатма пуҫлат. Ҫулла ку процедура ҫӗсе кашни ҫумассерен тума юрат.

УКРОП ШЫВӖ
ӖҪСЕ

Хӗрарӑмсенчен чылайӑшӗ климакс пуҫлансан вӗрилен-терсе пӑрахнипе нушаланать. Хытӑ тарлаттарать, ҫи-пуҫ лачкам пулат. Мӗн тумалла-ха? Килти мелсенчен укроппа хаяр утин /шалфей лекарственный/ шывӗсем лайӑх пулӑшине пӑлӑртаҫҫӗ.

Тин вӗренӗ 2 стакан шыва 1 апат кашӑкӗ укроп вӑрри ярса 10 минут лартмалла. Ирхине

тата каҫхине 1-ер стакан 2 эрне ӗҫмелле. Унтан хаяр ути шывӗпе сипленмелле. Тин вӗренӗ 2 стакан шыва 1 апат кашӑкӗ хаяр ути ямалла, пиҫ-ӗхтерсе лартмалла. Кунне 3 хут чей вырӑнне 2 эрне ӗҫсе пуранмалла. Ҫакӑн хыҫҫӑн каллех укроп вӑррин шывне ӗҫме тытӑнмалла. Шӗвексене ҫапла черетлесе хӑвӑра лайӑх туйма пуҫличченех сипленмелле.

ШӐРШИ МӖНЛЕРЕХ!

• Мандарин шӑрши, тӗслӗхрен, депрессие сирсе ярат, пире самантӑха ачалӑха, Ҫӗнӗ сул уявне таварать.

• Кофе пӗрчисен шӑрши пуҫ мимине стреса, уйрӑмах ҫывӑрса тӑранманнипе пула аталанни, ҫӗнтерме пулӑшать.

• Тин пӗҫернӗ ҫӑкӑр тата вӗри булка шӑрши канӑслӑх тата ырӑлӑх туйӑмне вӑратать. Вӑл тӑван кил ҫинчен аса илтерет.

• Лӑсӑ шӑрши телей туйӑмне вӑйлатма пултарать. Хыр лӑссин эфир ҫӑвӗ организмӑн хастарлӑхне ӗстерет.

ТЕМИҪЕ ЙӖРКЕ

◆ Ура тарласран кашни каҫ 10 минутлӑх ваннӑсем тумалла. Урасене 3 пакетик чей ярса пиҫӗхтернӗ 1 литр шыва чиксе лармалла.

◆ Пуҫа ҫунӑ хыҫҫӑн ҫӗсе симӗс чей ярса пиҫӗхтернӗ пӗр чашӑк шывпа чӗхесен вӑл йӑлтӑртатма пуҫлӗ.

◆ Хӗлле урама тухас умӗн пите крем сӗрмелле мар. 30-40 маларах сӗрме юрат, анчах нӗретекен крем мар.

КОСМЕТИКА ПӐРӖ

Косметика пӑрӗ – пите сӑтӑрмалли шӑнтнӑ ахаль шыв кӑна мар. Вӑл перӗнсен ӗт кислородпа пуянланать, ҫуталать, илемленет.

• Ӱте шатра-пӗрлешке тухсан курӑксен /эмел курӑкӗн чечекӗ, шӗпӗн курӑкӗ, петрушка, календула/ шӑнтнӑ шывӗпе сӑтӑрмалла. 1 апат кашӑкӗ курӑка вӗри 1 стакан шыва ямалла, вӗреме кӗртмелле те ҫулӑм ҫинчен илмелле. 1 сехетрен марля витӗр сӑрӑхтарса формӑчкӑсене ямалла, шӑнтмӑша лартмалла.

• Куҫ таврашӗнчи вӗтӗ пӗркеленчӗксене якатма сӗт-

пе шывран /1:1/ хатӗрленӗ пӑр пулӑшать.

• Ӱте апельсин сӗткенне шӑнтса хатӗрленӗ пӑр туртӑнтарать. Ҫур апельсин сӗткенне пӗр стакан вӗренӗ шывпа хутӑштармалла.

• Ӱте шуратма 2 апат кашӑкӗ риса ҫур литр шыва ямалла, ураҫ ним те хушмасӑр пӗҫермелле. Рис пиҫсе ҫитсен ӑна ала витӗр сӑтӑрса кӑлармалла. Сивӗнсен фор-

мӑчкӑсене ярса шӑнтма лартмалла.

• Куҫ таврашӗ тӑртансан чӗрӗкшер апат кашӑкӗ эмел курӑкӗн /ромашка аптечная/ чечекне, сар ҫип утине /зверобой/, хура тата симӗс чейе хутӑштармалла. 1 апат кашӑкӗ хутӑша тин вӗренӗ 1 стакан шыва ямалла, 1 сехетрен сӑрӑхтармалла, формӑчкӑсене ярса шӑнтмӑша лартмалла.

• Пӗркеленчӗксене якатма, вӑхӑтсӑр ватӑласран хӗтӗленме 2 апат кашӑкӗ хӗрлӗ пилеше тин вӗренӗ 200 миллилитр шыва ямалла, 1 сехетрен сӑрӑхтармалла. Формӑчкӑсене ярса шӑнтмӑша лартмалла.

Илемлӗх тӗпелӗ

ПИТ ҪИНЕ — ҪӐКӐР

Ҫӑкӑрта Е, В2 витаминсем, минералсем, ҫулӑ йӗҫексем нумай. Вӗсем ӗт клеткисене ҫӗнетӗҫҫӗ.

◆ Ватӑлакан ӗте кӑштах туртӑнтарма сӗтре пӗр татӑк шурӑ ҫӑкӑра ислетмелле, кӑпӑшлантӑрнӑ ҫӑмарта шурри, 1 чей кашӑкӗ пыл, 5 тумлам роза ҫӑвӗ хушса пӑтратмалла. Пите сӗрмелле те 20 минутран ҫуса тасатмалла.

◆ Пигмент пӑнчисене ҫутатма коньякра ислетнӗ ҫӑкӑрпа маска хатӗрлеме. Унта тата 1 апат кашӑкӗ хӑйма, 1 чей кашӑкӗ лимон сӗткенӗ хушмалла. Пите 15 минута сӗрмелле.

◆ Пӗрлешкерен хӑтӑлма иккӗмӗш сорт ҫӑнахран пӗҫернӗ ҫӑкӑра йӗҫӗтнӗ купӑста шывӗнче ислетмелле. 1 чей кашӑкӗ кишӗр сӗткенӗ, 1 чей кашӑкӗ бор йӗҫекӗ хушмалла. Пите 25 минута сӗрмелле.

◆ Хывӑхлӑ ҫӑкӑра, 1 апат кашӑкӗ шӑши кикенекӗн /череда/ пиҫӗхтерсе лартнӑ шӗвекне, 5 грамм сӗprene хутӑштарса сӗрни ӗт сулла чухне су парӗсен ӗсне йӗркене кӗртме пулӑшать. Пите ӑна 15 минута сӗрмелле.

◆ Декоративлӑ косметикӑна каҫхине питрен тип ҫура йӗпетнӗ шурӑ ҫӑкӑр ҫемҫипе тасатма меллӗ.

ХӖТӖЛЕНМЕ
ПӖЛМЕЛЛЕ

Арсынсен сулсем иртсе пынӑ май ар парӗн шыҫҫипе /простатит/ чирлесрен хӗтӗленме пӗлмелле. Ҫак йӗркесене ҫамрӑхлах пӑхӑнма пуҫлани пӗлтерӗшлӗ.

+ Чӗркуҫҫисене май килнӗ таран ҫӗлерех ҫӗклесе пӗр вырӑнта чупмалла.

+ Пӗр-икӗ картлашка урлӑ пусса утмалла.

+ Ҫураӑм ҫинче выртса малтан пӗр урапа, унтан тепринпе сывлӑшра 0-рен пуҫласа 10 таран цифрӑсем ҫырмалла.

Тата арсынсене ҫак салат усӑллӑ. Вакланӑ петрушка сулҫипе теркӑланӑ кишӗре хутӑштармалла, хӗвелҫаврӑнӑш ҫӑвӗ хушмалла. Кунне пӗрре гарнир вырӑнне ҫимелле.

<p>« ХЫПАР »</p> <p>Издательство сурчӗ автономии учрежденийӗ</p>	<p>УЧРЕДИТЕЛЬ:</p> <p>“ХЫПАР” ИЗДАТЕЛЬСТВО СУРЧӖ” АУТОНОМИ УЧРЕЖДЕНИЙӖ</p>	<p>РЕДАКЦИ АДРЕСӖ:</p> <p>428019, Шупашкар хули, Иван Яковлев проспекчӗ, 13, Пичет сурчӗ, III хут, “Сывлӑх”.</p> <p>БЫТСА ПӖЛМЕЛЛИ ТЕЛЕФОНСЕМ: 56-03-04,56-00-67.</p> <p>коммерци дирекцийӗ:</p> <p>28-83-70, 56-20-07 - инспекторсем hypar2008@rambler.ru</p>	<p>Факс: /8352/ 28-83-70.</p> <p>Электронлӑ почта: hypar1@mail.ru</p>
	<p>Директор-тӗп редактор В.В.ТУРКАЙ Редактор А.Х.ЛУКИЯНОВА</p>		
<p>Ҫыранмалли индекс: 11524</p>		<p>Хӑсата «Хыпар» Издательство сурчӗ АУ техника центрӗнче калӑпланӑ, «Чӑваш Ен» ИПК АУО типографийӗнче пичетленӗ, 428019, Шупашкар хули, И.Яковлев проспекчӗ, 13. 56-00-23 - издательство директорӗ. Номере 10.03.2015 алӑ пуснӑ. Пичете графикпа 18 сехетре алӑ пусмалла, 12 сехетре алӑ пуснӑ. Тираж 5873. Заказ 859.</p>	